

Sygn. akt VU 286/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Ilona Królikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku **D. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..**

o rentę rodzinną

na skutek odwołania D. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

z dnia 4 stycznia 2012r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawczyni D. R. prawo od renty rodzinnej po zmarłym ojcu H. R. na stałe, poczynając od dnia 1 listopada 2012r.,

2. zasądza od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. Ł. O.w P. T. kwotę 221,40 (dwieście dwadzieścia jeden 40/100) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz wnioskodawczyni D. R..

Sygn. akt V U 286/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. odmówił D. R. prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu z uwagi na to, iż całkowita niezdolność do pracy wnioskodawczyni nie powstała do ukończenia nauki w szkole tj. do 30 kwietnia 1988 roku.

Powyższą decyzję zaskarżyła w dniu 20 lutego 2012 roku D. R., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do renty rodzinnej.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim ustanowił dla D. R. pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata.

Na rozprawie w dniu 11 września 2013 roku pełnomocnik wnioskodawczyni wnosił o przyznanie renty rodzinnej na stałe oraz o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości trzykrotności najniższej stawki, z uwagi na skomplikowany charakter sprawy oraz ilość terminów rozprawy.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, co następuje:

D. R., urodzona (...), naukę kontynuowała do 30 kwietnia 1988 roku. Wówczas to uzyskała tytuł magistra na Wydziale Ekonomiczno -Socjologicznym na (...). Wnioskodawczyni jest córką zmarłego w dniu(...)H. R..

(okoliczności bezsporne, wniosek o rentę rodzinną k.1-5 akt rentowych)

Orzeczeniem z dnia 5 czerwca 1991 Obwodowa Komisja Lekarska ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia w P. zaliczyła wnioskodawczynię do drugiej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia ze wskazaniem, że inwalidztwo powstało przed 16 rokiem życia, a orzeczeniem z dnia 10 sierpnia 1992 roku do pierwszej grupy inwalidów, w obu przypadkach z powodu rozpoznanego zespołu schizoidalnego (silne urojenia). Natomiast orzeczeniem z dnia 12 lipca 1995 roku została zaliczona również do pierwszej grupy inwalidów z powodu schizofrenii paranoidalnej z defektem psychicznym.

(dowód: orzeczenia z dnia 5.06.1991 r. k. 8, k. 9, z dnia 10.08.1992 r. k. 6, z dnia 12.07.1995 r. k. 23,24 w aktach rentowych)

Od 1 października 2003 roku tj. od wejścia w życie przepisów ustawy wnioskodawczyni jest uprawniona do renty socjalnej, a od dnia 1 maj 2005 roku podjęto wypłatę zasiłku pielęgnacyjnego. Obecnie renta socjalna została jej przyznana do 30 czerwca 2015 roku.

(dowód: decyzja z dnia 1.10.2003 r. k. 19 akt rentowych r. – k. 49 akt rentowych, decyzja z dnia 31.05.2004 r. k. 23 akt rentowych, decyzja z dnia 28.06.2011 r. k. 113 akt rentowych)

W dniu 10 listopada 2011 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie jej renty rodzinnej.

(dowód: wniosek o rentę k. 1-5 akt rentowych)

Orzeczeniem z dnia 7 grudnia 2011 roku Lekarz Orzecznik ZUS, a orzeczeniem z dnia 30 stycznia 2012 roku Komisja Lekarska ZUS uznali, że D. R. jest całkowicie niezdolna do pracy a niezdolność ta powstała po 30 kwietnia 1988 roku.

(dowód: orzeczenie LO ZUS z dnia 7.12.2011 r. k. 2 akt rentowych, orzeczenie KL ZUS z dnia 30.01.2012 r. k. 8 akt rentowych)

Aktualnie u wnioskodawczyni występuje schizofrenia paranoidalna.

(dowód: opinia łączna biegłej psycholog M. P. i biegłego psychiatry B. J.k. 10-11,

opinia pisemna uzupełniająca biegłego psychiatry B. J. k. 41,

opinia pisemna biegłego psychiatry S. W. k. 61-63 oraz opinia uzupełniająca k. 75-77)

Z punktu widzenia psychiatrycznego wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy. Całkowita niezdolność do pracy ma charakter trwały i powstała przed 30 kwietnia 1988 roku, tj. do ukończenia nauki w szkole.

(dowód: opinia łączna biegłej psycholog M. P.i biegłego psychiatry B. J.k. 10-11,

opinia pisemna uzupełniająca biegłego psychiatry B. J. k. 41,

opinia pisemna biegłego psychiatry S. W. k. 61-63 oraz opinia uzupełniająca k. 75-77)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione.

W myśl art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz.1227) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych praw.

Z kolei przepis art. 68 wyżej powołanej ustawy wskazuje, że uprawnionymi do renty rodzinnej są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione:

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

2. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 ustawy niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z kolei przepisy art. 12 ust. 2 i 3 stanowią, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji .

Przy czym, stosownie do treści art. 13 wskazanej ustawy oceniając niezdolność do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności należy mieć na uwadze nie tylko możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcie innej pracy, ale także celowości przekwalifikowania zawodowego z uwagi na charakter dotychczasowej pracy oraz poziom wykształcenia, wiek, predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9.03.2001r. w sprawie II UKN 32/01, zamieszczony w OSNP 2002/20/502).

Artykuł 13 ust. 1 stanowi, że do oceny stopnia niezdolności do pracy i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się następujące kryteria:

1. stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,

2. możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zgodnie z treścią art. 59 ust. 1 i 2 osobie, która spełniła warunki określone w art. 57 – wyżej cytowanej ustawy, przysługuje:

1) renta stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała;

2) renta okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa (renta okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji organu rentowego).

W przedmiotowej sprawie bezspornym między stronami jest, iż wnioskodawczyni D. R. jest całkowicie niezdolna do pracy. Ustalenia natomiast wymagała kwestia daty powstania u wnioskodawczyni całkowitej niezdolności do pracy oraz jej trwałość.

Organ rentowy bowiem stwierdził, iż wnioskodawczyni, aby uzyskać prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu, powinna stać się całkowicie niezdolna do pracy do 30 kwietnia 1988 roku, czyli do ukończenia nauki w szkole. Jednakże Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 7 grudnia 2011 roku oraz Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia

30 stycznia 2012 roku ustaliła, iż D. R. jest całkowicie niezdolna do pracy, a niezdolność ta powstała po 30 kwietnia 1988 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jest podstaw do podzielenia argumentacji organu rentowego odnośnie daty powstania całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni.

Sąd w celu ustalenia spornej kwestii dopuścił dowód z opinii biegłych psychologa

M. P. oraz psychiatrów B. J. i S. W. - specjalistów z dziedziny medycyny, z zakresu której pochodzi stwierdzone u wnioskodawczyni schorzenie.

Z opinii wszystkich biegłych jednoznacznie wynika, iż wnioskodawczyni stała się całkowicie niezdolna do pracy przed 30 kwietnia 1988 roku. Należy zauważyć, iż opinie powyższe zostały oparte na zgromadzonej w aktach dokumentacji medycznej i zostały wydane po osobistym zbadaniu wnioskodawczyni. Opinie te Sąd ocenił jako jasne, pełne i rzeczowo uargumentowane.

Biegła M. P. oraz biegły B. J. sformułowali tezę, że całkowita niezdolność do pracy wnioskodawczyni powstała przed 30 kwietnia 1988 roku. Swoje stanowisko w tej kwestii wywiedli z analizy zebranej dokumentacji medycznej wnioskodawczyni tj.:

- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z 2.07.2003r. - w którym stwierdzono jej znaczny stopień,
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z 3.06.1998r. - w którym stwierdzono jej umiarkowany stopień.
- orzeczenia KIZ z 12.07.1995r. z rozpoznaniem Schizofrenia paranoidalna z defektem psychicznym. - Pierwsza grupa inwalidzka.
- orzeczenia KIZ z 10.08.1992r - Zespół schizoidalny (silne urojenia),
- orzeczenia KIZ z 5.06.1991r. - Zespół schizoidalny,
- wypisu z treści orzeczenia KIZ z 3.06.1991r. druga grupa inwalidzka. Inwalidztwo istnieje od - przed 16 rokiem życia,
- karty informacyjnej leczenia szpitalnego w AM w Ł. w dn.19.02-4.05.1993r. - Zespół paranoidalny endogeny,
- historii Choroby z PZP w P. T. od 19.04.1991r. z rop. F20 - Na pierwszej stronie Historii Choroby widnieje wpis - „Choruje ogółem od roku 1978”,
- Karty Informacyjnej leczenia szpitalnego w Klinice (...) w Ł. w dn. 19.02.-5.05.1993 r. - Schizofrenia paranoidalna W epikryzie: „Pierwsze objawy choroby pojawiły się na ostatnim roku studiów. Pacjentka stała się mało aktywna, przestała rozmawiać z koleżankami, przez rok prawie nie wychodziła z akademika Była urojeniuowo nastawiona do brata i matki Zrezygnowała z pracy, nie oglądała TV, nie odzywała się do matki. Pacjentka została ubezwłasnowolniona przez matkę. Orientacja pełna. Pacjentka pobudzona psychoruchowo, agresywna. Rozkojarzona, symboliczna, wielomówna. Brudna, w podartym ubraniu. Bez poczucia choroby, paranoiczna (...)”,

- zaświadczenia o stanie zdrowia z Prywatnego gabinetu dr. K.z 3.11.2011 r. - Schizofrenia paranoidalna. Opis przebiegu dotychczasowego leczenia: „W trakcie szkoły podstawowej i szkoły średniej pacjentka była leczona przez pediatrę, rozpoznawano „nerwicę” i stosowano Relanium Zaniechano leczenia pod koniec szkoły średniej. Nie rozpoczęto leczenia na początku studiów mimo pogorszenia stanu psychicznego w latach 80-tych. W głębokim pogorszeniu na początku lat 90-tych zarejestrowana w PZP w PT. Po wizycie domowej w 1992 roku skierowana do szpitala (...)”,

- zaświadczenia o stanie zdrowia z 16.08.1991r. z PZP w P. T. - Zespół schizofrenopodobny. Choruje od 1978r. Od kwietnia 1991r. jest pod opieką PZP. -
dr W. B.,

- zaświadczenia o stanie zdrowia z PZP w P. T. z 29.06.1992r. - Zespół schizoidalny. Pierwsze objawy choroby przed 16 r.ż. Stopniowy rozwój choroby.
- dr D. K. (1).

W oparciu o analizę powyższej dokumentacji, biegli jednoznacznie stwierdzili, że choroba psychiczna u wnioskodawczynie D. R. istniała i czyniła ją całkowicie niezdolną do pracy przed 30 kwietnia 1988 roku.

Biegli w swojej opinii wskazali również, że co prawda leczenie psychiatryczne D. R. rozpoczęła w 1991 roku, ale jednocześnie podnieśli, że dwóch leczących wnioskodawczynię lekarzy psychiatrów – dr W. B. i dr D. K. (1) wyraźnie opisali w anamnezach istnienie objawów chorobowych przed 30 kwietnia 1988 roku. Z epikryzy jedyne go pobytu szpitalnego w klinice psychiatrycznej w Ł. w 1993 roku wiadomo było, że objawy psychotyczne występowały na ostatnim roku studiów. Pomimo psychozy (omamów, urojeń i lęków) wnioskodawczynie ukończyła studia i podjęła próby pracy, co w ocenie biegłych nie jest dowodem, że do tej pracy była zdolna.

Biegły B. J. w swojej opinii pisemnej wydanej z uwagi na zgłoszone przez organ rentowy w piśmie z dnia 24.07.2012 roku (k. 32-33) zastrzeżenia (a sprowadzające się do braku dowodów, aby przed sporną datą wnioskodawczynie była niezdolna do pracy), podtrzymał swoją opinię główną. Biegły jeszcze raz podkreślił, że dr D. K. (1) wpisał, że pierwsze objawy chorobowe wystąpiły przed 16 rokiem życia – opierał się na tym co podawała chora a dr W. B. stwierdził, że wnioskodawczynie choruje od 1978 roku, rozpoczęcie leczenia w PZP w 1991 roku. Wymienieni specjaliści opisywali w anamnezach istnienie objawów chorobowych przed 30 kwietnia 1988 roku. Objawy psychotyczne całkowicie dezorganizujące funkcjonowanie chorej, występowały na ostatnim roku studiów – co wynika z epikryzy pobytu szpitalnego w Klinice (...) w Ł.. W konkluzji biegły jeszcze raz podkreślił, że informacje z co najmniej trzech niezależnych źródeł, dostarczają wystarczających argumentów, aby uznać, że całkowita niezdolność do pracy D. R. powstała przed 30 kwietnia 1988 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego nie można również zgodzić się z zastrzeżeniami organu rentowego zawartymi w piśmie z dnia 22.11.2012 r. (k. 48), iż wszystkie przywołane przez biegłego B. J. wpisy w dokumentacji psychiatrycznej pochodzą z wywiadu od wnioskodawczynie i zostały sporządzone już po dacie, której dotyczy spór, a w konsekwencji nie są wiarygodne.

Jak wskazał bowiem przesłuchany w sprawie w charakterze świadka dr W. B. – lekarz wnioskodawczynie, wpis w wystawionym przez niego zaświadczeniu lekarskim pochodzącym z dnia 27 maja 1991 roku – „choruje od 1978r.”, rzeczywiście pochodzi z wywiadu. Jednakże świadek wskazał, że w 1978 roku D. R. leczona była przez pediatrę i on skierował wnioskodawczynię na leczenie do niego. Ponadto osoba z takim opisem jaki został przedstawiony w karcie informacyjnej leczenia szpitalnego z okresu od 19.02—5.05.1993 r. wskazuje, że już w okresie jakiego dotyczył opis, a więc kiedy pojawiły się opisane zachowania i symptomy, była całkowicie niezdolna do pracy, bowiem są to objawy choroby schizoidalnej.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż drugi biegły psychiatrę, dopuszczony w sprawie na wniosek organu rentowego (pismo z dnia 22.11.2012 r. (k. 48) S. W. (2) uznał wnioskodawczynię za całkowicie i trwale niezdolną do pracy oraz

wskazał, że ta całkowita niezdolność ta powstała przed 30 kwietnia 1988 roku. Wniosek taki wyprowadził z analizy dokumentacji medycznej oraz wywiadu od matki wnioskodawczyni. Podkreślił, że pomimo faktu rozpoczęcia przez ubezpieczoną leczenia w 1991 roku, opisy w anamnezach lekarzy psychiatrów – dr W. B. i dr D. K. (2) wyraźnie wskazują na istnienie nasilonych objawów chorobowych przed 30 kwietnia 1988 roku, które już przed tym dniem czyniły ją całkowicie niezdolną do pracy.

W swojej opinii uzupełniającej wskazał (z uwagi na zgłoszone zarzuty organu rentowego w piśmie z dnia 14.05.2013 r. k. 70-71), że podjęcie i ukończeniu studiów oraz próba podjęcia pracy, nie świadczą, że D. R. była do niej zdolna. Objawy psychotyczne występowały – jak wskazał biegły na ostatnim roku studiów. Biegły wskazał również, że o utrwalonych zmianach świadczy badanie testem Matrycy Ravela wykonane przez biegłą M. P., która wskazała w opinii, na „utrwalone cechy zubożonej osobowości w przebiegu schizofrenii paranoidalnej: znaczne ograniczenie potrzeb psychicznych, deficyty w obszarze uczuciowości wyższej, spowolnienie procesów umysłowych, spłylenie reakcji emocjonalnych, trwałą zmianę w zakresie funkcjonowania społecznego – tendencje izolacyjne, niezdolność do tworzenia i utrzymania głębszych więzi emocjonalnych, bierność, zubożenie całościowej aktywności. Wyraźne jest znaczne ograniczenie woli, postępująca niezaradność, zależność względem otoczenia, znacznego stopnia ograniczenia zdolności adaptacyjnych. Okresom nasilające się zaburzenia toku i treści myślenia (urojenia)”.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność podjęcia przez wnioskodawczynię pracy przez okres 14 miesięcy – nie może świadczyć, w świetle zgromadzonych w sprawie opinii, że jest ona zdolna do pracy. Z okoliczności sprawy wynika, iż była to jedynie próba, przystosowania się do życia w społeczeństwie zakończona niepowodzeniem.

Sąd Okręgowy uznał więc sporządzone w sprawie opinie za rzetelne, wyczerpujące i stanowiące podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych odnośnie spornej kwestii. Prowadzą one do jednoznacznego wniosku, iż D. R. do ukończenia nauki

w szkole tj. przed 30 kwietnia 1988 r., stała się całkowicie niezdolna do pracy.

Z powyższych względów należało uznać odwołanie D. R. w całości za uzasadnione, zmienić zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przyznać prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu H. R. na stałe od dnia 1 listopada 2012 roku (tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o rentę rodzinną).

Orzeczenie o przyznaniu renty rodzinnej na stałe, znajduje uzasadnienie w treści opinii biegłego S. W. (2), który jednoznacznie wskazał, że niezdolność do pracy wnioskodawczyni ma charakter stały.

Na podstawie § 2 i § 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) Sąd Okręgowy (wobec nieopłacenia kosztów pomocy prawnej przez wnioskodawczynię) zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. Ł. O. w P. kwotę 221,40 złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy zasądził wynagrodzenie w wysokości trzykrotności stawki minimalnej z uwagi na zaangażowanie pełnomocnika w prowadzeniu sprawy.